Hallinto-osasto; Työllisyys- ja työehdot osasto;
Työelämän laatu ja sosiaaliturva osasto

18.4.2016

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

E 18/2016 vp Valtioneuvoston selvitys : Valtioneuvoston vuoden 2016 EU-vaikuttamisstrategia

Sosiaali- ja terveysministeriön EU-toiminnan ja -vaikuttamisen suunnitelma: Sosiaali- ja terveysministeriön EU-prioriteetit vuodelle 2016
Työ- ja elinkeinoministeriön EU-toiminnan ja vaikuttamisen suunnitelma 2016

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry lausuu seuraavasti:

EMUn kehittäminen

SAK jakaa Valtioneuvoston näkemyksen, että talouspolitiikan koordinaatiota on yksinkertaistettava ja jäsenvaltioiden omistajuus talouspolitiikasta on varmistettava. SAK jakaa myös näkemyksen siitä, että no bail-out säännön uskottavuus on palautettava.

No bail-out säännön uskottava palauttaminen olisi tärkeää mm. siksi, että se tekisi keskitetyn ohjauksen vahvistamisen suurelta osin tarpeettomaksi. Kukin maa voisi edistää talouskasvua omien vahvuuksiensa pohjalta.

SAK katsoo, että no bail-out säännön uskottavuuden vahvistuttua voitaisiin ottaa käyttöön yhteinen kriisibudjetti, jonka kautta vahvistaa euroalueen kokonaiskysyntää vaikeissa taantumissa. Näin kriiseistä nousu voisi tapahtua nopeammin ja tehokkaammin ja työllisyyskehitys voisi olla nykyistä parempaa. SAK ei siten jaa valtioneuvoston negatiivista suhtautumista yhteisvastuun vahvistamiseen.

Komission lyhyen aikavälin tavoitteiden osalta SAK jakaa Valtioneuvoston varauksellisen suhtautumisen kilpailukykyneuvostojen perustamiseen. Neuvostot olisivat hyväksyttäviä vain jos työmarkkinajärjestöillä olisi niissä kiinteä rooli ja jos ne olisivat luonteeltaan puhtaasti neuvoa-antavia.

Kuten Valtioneuvosto, myöskään SAK ei pidä tarpeellisena laajentaa sosiaali- ja työllisyyskysymysten käsittelyä osana makrotalouden epätasapainojen menettelyä. Jäsenmaita ei tule sanktioida siitä, että niillä ei ole taloudellisia resursseja saavuttaa tiettyjä sosiaalisten indikaattorien raja-arvoja.

SAK näkee kuitenkin, että euromaiden kannusteita toimeenpanna kestävää sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaa on vahvistettava. Siksi on tärkeää valmistella vahva EMU:n sosiaalinen pilari (katso alla).

EU:n sosiaalisten oikeuksien pilari

SAK katsoo, että sosiaalisten oikeuksien pilari on tärkeimpiä EU-hankkeita vuonna 2016. Siksi SAK pitää valitettavana sitä, että hanketta ei ole nostettu STM:n tavoitteista osaksi Valtioneuvoston vaikuttamisstrategiaa.

Talous- ja rahaliiton tasapainoisen toiminnan kannalta on tärkeää kehittää vahva sosiaalinen pilari tasapainottamaan EMUn finanssi- ja talouspoliittisia sääntöjä ja ohjausta. Euroopan komissio julkisti asiaa koskevan esityksensä vuoden 2016 alussa. SAK pitää hyvänä esitystä johtaa sosiaalisesta peruskirjasta joukko sosiaalisia oikeuksia, jotka olisi huomioitava mm. talouden ohjausjaksolla.

SAK kuitenkin jakaa STM:n näkemyksen, että pilarin ei tule sisältää oikeudellisesti sitovia EU-tasolla hyväksyttyjä vähimmäisstandardeja eri etuuksiin tai palveluihin. On voitava päättää kansallisesti miten sosiaalisen pilarin oikeudet turvataan.

Komission sosiaaliseen pilariin esittämä 20 sosiaalisen oikeuden lista on hyvä lähtökohta vuoden 2016 loppuun jatkuvalle julkiselle kuulemiselle, mutta ei ole kuitenkaan sellaisenaan hyväksyttävissä. Listalle olisi lisättävä erityisesti kollektiivisia työelämän oikeuksia.

Työvoiman liikkuvuuspaketti

SAK tukee hallituksen tavoitetta uudistaa lähetettyjen työntekijöiden direktiivi siten että yhtäaikaisesti turvataan työntekijöiden oikeudet ja reilu kilpailutilanne. Tämä edellyttää sitä, että hallitus tunnustaa EU-tuomioistuimen ratkaisun (Olkiluoto) mukaisesti lähetettyjen työntekijöiden oikeudet saada työntekovaltiossa hyväkseen kaikki lainsäädännön ja asianomaisten työehtosopimusten palkkaukseen liittyvät työehdot niin kuin niitä sovelletaan kansallisiin työntekijöihin. Näitä ovat etenkin päiväraha työvoiman lähettämiseen liittyvänä lisänä, lomaraha ja työnantajan kustantama majoitus komennustyössä.

Myös STM:n tavoitteet sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen suhteen ovat kannatettavia; On tärkeä edistää työntekijöiden liikkuvuutta ja samalla huomioida Suomen sosiaaliturvajärjestelmän erityispiirteet.

Maahanmuutto

SAK jakaa STM:n näkemyksen, että maahanmuuttotilanne edellyttää kansainvälisiä ratkaisuja. Maahanmuuttajien perus-ja ihmisoikeudet täytyy turvata sosiaali- ja terveydenhuollossa. SAK korostaa että maahanmuuttajille ei saa rakentaa erillistä sosiaaliturvajärjestelmää. Tämä olisi ristiriidassa yhdenvertaisuusperiaatteen ja siihen liittyvän syrjintäkiellon kanssa.

Työvoiman liikkuvuuden ja työmarkkinoille osallistumisen edistäminen

SAK on samaa mieltä TEMin kanssa, että EURES-työnvälitysjärjestelmä antaa hyvän pohjan työntekijöiden liikkuvuuden edistämiseksi ja parantaa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa. Uuta on, että EURES-verkostoon voivat nyt liittyä myös yksityiset työnvälityspalvelut, joiden on myös tarjottava kaikki määritellyt palvelut (mm. työnhakijoiden ja työnantajien tukipalvelut), paitsi jos ne voivat perustella kansallisille viranomaisille, ettei niillä ole edellytyksiä niitä tarjota. Tämä ei välttämättä sido eikä kannusta yksityisiä työnvälityspalveluita tarjoamaan tukipalveluita. SAK on myös huolissa siitä, miten pystytään takamaan

eettinen rekrytointi ja se, että portaaliin ilmoitettavien työpaikkojen laatu on kunnossa ja työehdot ovat reiluja.

SAK yhtyy TEMin näkemykseen, että turvapaikanhakijoiden työllistämiseen panostaminen on tärkeä kotoutumisen kannalta, ja että EU:ssa tarvitaan kokemusten vaihtoa tehokkaiden toimintatapojen löytämiseksi. Turvapaikanhakijoista - eikä turvapaikan saanneista - ei kuitenkaan saisi tehdä halvennetun työn tekijöitä palkalla, jolla ei tule toimeen, ja joille voidaan lähtökohtaisesti maksaa pienempää palkkaa kuin kantaväestölle.

Parempi sääntely

Lainsäädäntöä on kehitettävä vastaamaan muuttuvan työelämän ja työn vaatimuksia. Paremman säätelyn on tarkoitettava parempaa työntekijöiden terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Vaikuttamisstrategiassa suhtaudutaan myönteisesti standardijärjestelmän nykyaikaistamiseen ja standardointiprosessien tehostamiseen ja nopeuttamiseen. SAK kuitenkin korostaa, ettei standardeilla voida korvata velvoittavaa lainsäädäntöä.

Työsuojelu

Mikäli komissio aikoo puuttua työturvallisuuden ja työterveyden puitedirektiiviin, ei se saa johtaa työsuojelutason heikkenemiseen. Lainsäädännössä ei saa antaa erivapauksia työturvallisuuden tasossa työnantajille työpaikan koosta tai toimialasta riippuen.

Koheesiopolitiikkka

Komissio tekee tänä vuonna koheesiopolitiikan välitarkastelun monivuotisten rahoituskehysten väliarvioinnin yhteydessä. Välitarkastelussa ennakoidaan myös tulevia kehityssuuntia vuoden 2020 jälkeiseen koheesiopolitiikkaan. SAK tukee Suomen kantaa koheesiovarojen suuntaamisesta vahvemmin tukemaan talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Eurooppalaista lisäarvoa on mahdollista saada Itämeren ja Arktisen alueen kehitystä tukevista toimista. Koheesiopolitiikan tuloksellisuutta tulee lisätä ja sääntelyä suhteuttaa jäsenvaltion käytettävissä olevien varojen määrään.

Vuoden 2020 jälkeistä aikaa ajatellen SAK:n mielestä olisi hyvä tehdä kansallinen arvio siitä, mikä hyöty harvan asutuksen kriteeristöllä saadaan tulevaisuudessa. Sitä on käytetty koko Suomen EU-jäsenyyden ajan. Onko mahdollista, että löytyisi jokin muu kriteeristö, jolla Suomen koheesiovaroja voitaisiin kasvattaa. SAK korostaa myös kaupunkipolitiikan näkökulmaa, samoin kaikkien rahastojen huomioimista.

Sukupuolten tasa-arvo

SAK tukee STM:n tavoitetta edistää pörssiyhtiöiden sukupuolikiintiöitä. Tasa-arvopolitiikan keskeisenä kehittämiskohteena, joka puuttuu STM:n tavoitteiden joukosta, pitäisi kutenkin olla miljoonien pienipalkkaisten, osa- ja määräaikaisten sekä 0-tuntisopimusten piirissä olevien aseman parantaminen. Näiden ryhmien enemmistöt ovat Suomessa ja monessa muussa maassa naisia.

STM:n linjauksesta ja EU:n tasa-arvostrategiasta puuttuu lähes kokonaan miesten tasa-arvo-ongelmien käsittely. Suomen tulisi ajaa myös EU:ssa miesten oikeutta vanhempain vapaisiin, poikien ja miesten naisia

suurempien oppimisongelmien ratkaisemista ja poikien ja miesten terveyden kohentamista.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätietoja: kansainvälisten asioiden asiantuntija Aleksi Kuusisto
aleksi.kuusisto@sak.fi
puh. 041 515 3045